

Ing. Dim. Jacentkovskij:

TACHINOLOGICKÁ MISCELANEA.

(Z ústavu ochrany lesů a myslivosti vysoké školy zemědělské v Brně.
Provedeno s podporou Národní rady badatelské v Praze).

Výzkum kuklicovitých much (*Tachinoidea*, *Diptera*) Moravy jež provádím soustavně každého roku, zachycuje nové a nové její oblasti. Docílené výsledky podávají nám zajímavé, ba často i pozoruhodné nálezy zástupců této skupiny dvojkrídleho hmyzu, které přispívají k rozšíření našich vědomostí o kukličí zvíření Moravy. Zejména sběry posledních dvou let daly mnoho nového, takže přehled moravskoslezských kuklic uveřejněný mnou v r. 1940, jeví se teď již velmi neúplným a neodpovídá skutečnému stavu našich znalostí moravských Tachin. Proto jsou nezbytně nutné jeho dodatky. Jako první zvolil jsem zprávu o nálezech vzácných anebo zajímavých druhů kuklic, které jsem učinil během sběrů v posledních letech. V letech 1941 a 1942 sbíral jsem na různých místech Moravy i mimo ni v rozsahu velmi značném. Provedení mého výzkumu v mimořádně širokém měřítku bylo mi umožněno podporou Národní rady badatelské v Praze, které na tomto místě co nejsrdečněji za ni děkuji.

Sbíral jsem v Rokytnici v Orlických horách (Sudety) v r. 1941, dále u Tišnova, v oboře u Rajhradu a ve Ždánském lese (1942), který byl hlavním místem mých výzkumů v r. 1942 a který mi poskytl velmi rozsáhlý materiál, obohacující zvíření kuklic Moravy jak po stránce systematické, tak i po stránce biologické a jejich rozšíření zoogeografického. Mimo to ve volných chvílích pokračoval jsem ve výzkumu okolí brněnského, rozšiřuje jej na nové, dosud mi neznámé lokality, jako na př. na oblast u Moravan (Morbes), jednu z nejoblíbenějších lokalit brněnských entomologů.

Zde jsem shrnul nové poznatky o výskytu některých druhů kuklic. Jsou to především druhy vzácné popř. i velmi vzácné, známé dosud jen s jedné lokality nebo malého jejich počtu; dále jsou to druhy pro Moravu nové, jakožto i ony druhy (ze starého rodu *Pollenia* R. D.) které jsem nedávno popsal. Kromě nich jmenuji zde i kuklice významné pro jiné zoogeografické prvky, jako na př. pro prvek mediterranní, pontský a j. U všech těchto druhů neomezil jsem se jen na pouhé zaznamenávání jejich nalezišť, která jsou vesměs pro Moravu nová, nýbrž hleděl jsem doplnit zprávy o výskytu jednotlivých druhů i novými poznatky o jejich biologii anebo o jejich zoogeografickém rozšíření.

Zde jmenuji tyto druhy:

1. *Calliphora uralensis* Villen. Pisárky u Brna, 25. V. 1942, 1 ♂. Nalezl jsem ji na okraji dubového porostu, což je nový biotop, velmi odlišný od těch, na nichž jsem ji dosud sbíral — totiž od luk.

2. *Onesia longebolata* Jacent. Mimo polesí Křtiny, školního lesního statku vys. školy zemědělské v Brně, kde jsem v r. 1939 nalezl typus tohoto druhu, sbíral jsem ji pak dosti hojně jak v ostatních polesích statku, tak i na jiných místech Moravy. V okolí brněnském nalezl jsem ji na četných místech: Řečkovice, Mniší hora, Moravany, Hády, Ráječek u Komárova, dále v oboře u Rajhradu. Vyskytovala se spolu s *Onesia aculeata* Pand., byla však celkem vzácná.

*) Ing. D. Jacentkovskij. 1940. Kuklice (Tachinidae, Diptera) Moravy a Slezska. Práce Morav. přírodov. spol. XIII, F. 129.

3. *Onesia stricta* Villen. Ždánice 30. VII. 1 ♂. Severský druh dosti rozšířený na Moravě, nikoliv však hojný.

4. *Lucilia richarsi* Coll. Moravany 20. VIII. 42, 3 ♂, Ždánický les (polesí: Ždánice, Lovčice, Nevojice) v měsíci VII. a VIII. ojedíněle. Zajímavé je, že *Lucilia sericata* Mg., druh všude na Moravě rozšířený, s nímž bývá zpravidla *Luc. richardsi* zaměňována, nebyl mnou v r. 1942 vůbec nalezen.

5. *Lucilia pilosiventris* Schulz. Moravany, 18. VI., 2 ♂. VIII., Nový Lískovec, 27. VIII. Vzácně. Jako i na jiných moravských lokalitách, jejichž přehled jsem podal ve svém přehledu moravskoslezských kuklic, nacházel jsem ji i tu jen na suchých místech. Stepní, suchomilný druh.

6. *Bufolucilia bufonivora* Mon. Brno (Ráječek 14. VIII., 3 ♂, Moravany 18. VI., 5 ♂), Rajhrad 23. VI., 2 ♂, Lovčice 6. VII., 1 ♂. První její nález na Moravě a přitom v oblasti dosti rozlehlé a v počtu poměrně hojném. Druh nový pro Moravu.

7. *Dasypollenia similis* Jacent. K známým nalezištím dodávám: Moravany 18. VI., 20. VIII., Pisárky 25. V., 5 ♂, Mniší hora 16. VI., 3 ♂, Rajhrad 23. VI., 4 ♂, Nevojice 26. VI., 1 ♂. Na první lokalitě zjistil jsem hromadný výskyt: bylo ji tu lze nasbírat na listech keřů podél lesních cest celé stovky.

8. *Dasypollenia landrocki* Jacent. Nevojice 1. VII., 4 ♂. Na květech okoličnatých rostlin.

9. *Chaetopollenia pseudobisulca* Jacent. Moravany 20. VIII., 4 ♂.

10. *Chaetopollenia moravica* Jacent. Nový Lískovec 28. VIII., 2 ♂.

11. *Chaetopollenia soudeki* Jacent. Nový Lískovec, 28. VIII., 1 ♂.

12. *Bureschiella pallida* Rohd. Brno, Moravany, 20. VIII., 4 ♂, Bystre, 17. VII., 1 ♂. Turkestanský druh, rozšířený po jižní Moravě až po Brno, na stepních lokalitách.

13. *Pseudopollenia vera* Jacent. ♂♀. Hády u Brna, 4. VI., 1 ♀, Nevojice 25. VIII., 1 ♂, Ždánice 18. VIII., 2 ♂.

Všechny zde jmenované druhy kuklic z podčeledi *Polleniinae* (č. 7–13) byly nedávno popsány mnou a na poznání jejich rozšíření na Moravě kladl jsem značný důraz. Z nich jsou jen *Pseudopollenia vera* Jacent. a *Chaetopollenia pseudobisulca* Jacent. druhy vyskytujícími se po celé Moravě, kdežto ostatní byly dosud známy jen z malého počtu lokalit a *Dasypollenia landrocki* Jacent. dokonce jen z jedné (Lednice-Eisgrub).

14. *Bellieria rosellei* Bott. Brno-Ráječek 14. VIII., 1 ♂, Ždánice 3. VIII., 1 ♂.

15. *Thyrsoctema clathrata* Mg. Rajhrad 23. VI., 3 ♂, Lovčice 9. VII., 1 ♂.

16. *Thyrsoctema granulata* Kram. Brno-Ráječek 22. VI., 1 ♂, 28. VIII., 1 ♂. Druh význačný pro vlhké lužní lesy. Po letech nacházel jsem ji jen na jmenované lokalitě a nikde jinde a vždy jen jednotlivě.

17. *Thyrsoctema nemoralis* Kram. Lovčice 9. VII., 1 ♂. Druhý nález tohoto velmi vzácného středoevropského druhu na Moravě, který byl mnou před lety nalezen na školním lesním statku vysoké školy zemědělské v Brně (pol. Křtiny, 1938).

18. *Parasarcophaga portschinskyj* Rohd. Nevojice 1. VII., 1 ♂, Lovčice 9. VII., 1 ♂. Tento pontský, stepní druh je poměrně rozšířen po celé stepní části Moravy a proniká i do jižní části Dražanské vysočiny (Jedovnice).

19. *Kramerea schützei* Kram. Nevojice 26. VI., 3 ♂, 1. VII., 5 ♂, Ždánice 3. VIII., 1 ♂, Borotin 1 ♂. Je to druhý nález této masařky ve volné přírodě, což bývá zpravidla velmi vzácným zjevem. Pouze v oblastech postiže-

ných žírem bekyně mnišky (*Lip. monacha* L.) anebo bekyně velkohlavé (*Lip. dispar* L.) vyskytuje se ve větším množství, jak jsem to měl příležitost zjistit v r. 1933 za svého studia kalamity bekyně velkohlavé v polesí »Rafajna« na býv. Podkarp. Rusi. Oba zmínění motýlové jsou hostitely této kuklice: z mnišky ji po prve vypěstoval v r. 1907 H. K r a m e r v Horních Lužicích a z bekyně velkohlavé — autor v r. 1934. Z mnišky vypěstoval ji i autor a to v r. 1941 z housenek zaslaných mu Ing. N e č a s e m z Borotína.

20. *Sarcophaga carnaria* var. *moldavica* Rohd. Nevojice 1. VII., 1 ♂, Lovčice 9. VII., 1 ♂. Tato varieta obecné masařky (*Sarcophaga carnaria* L.) je pontským druhem a hlavní areál jejího výskytu je v oblasti kolem Černého moře. Na Moravě je rozšířena v jižní části a je velmi vzácná. Nejsevernější, dosud známé naleziště je pol. Hády škol. les. statku.

21. *Pierretia filia* Rnd. 4. VI., 1 ♂. Hády, které jsou n o v ý m biotopem pro tento xerophilní druh. Dosud sbíral jsem jej na suchých stepních lokalitách (Stránská skála, Pouzdřany a j.) a jen velmi vzácně na loukách mezi lesy (Kalice).

22. *Pseudosarcophaga monachae* Kram. Ždánice 31. VII., 4 ♂.

23. *Pseudosarcophaga mammilata* Pand. Rajhrad 23. VI., 1 ♂, Moravany 18. VI., 2 ♂.

24. *Pachyophthalmus distortus* All. Lovčice 9. VII., 2 ♂. Holarktický druh, známý z několika nálezišť na Moravě.

25. *Oebalia cylindrica* Fall. Ždánice 3. VIII., 1 ♀.

26. *Macronychia agrestis* Fall. Lovčice 9. VII., 9 ♂♀. Sbíral jsem je na lesní pasece na různých okoličnatých květinách. Je to d r u h ý nález na Moravě vedle nálezu K. Czižka u Soběšic v r. 1906.

27. *Macronychia dumosa* Pand. Sbíral jsem ji spolu s předešlým druhem na téže lokalitě. Byla dosud nalezena rovněž jen na jedné lokalitě u Brna.

28. *Cathorosia pygmaea* Fall. Lovčice 9. VII., 1 ♂. Velmi vzácný druh, předtím známý jen z okolí Brna (Pisárky, 1938).

29. *Evihrissa obscuripennis* Mg. Nevojice 1. VII., 1 ♂, Lovčice 9. VII. 1 ♂.

30. *Tapinomyia piliseta* B. B. Ždánice 10. VIII., 2 ♂, Tišnov 27. VIII., 1 ♀. Poslední naleziště je nejsevernější ze všech dosud na Moravě známých. Je zároveň i n o v ý m biotopem (louky u lesa) tohoto xerophilního druhu, který jsem sbíral výhradně na suchých stepních lokalitách.

31. *Microphthalma disjuncta* Wied. Bučovice 26. VI., 2 ♂, na listech okrajových keřů v městském parku. Mediterránní druh, dosti rozšířený po jižní Moravě až po Brno.

32. *Macroprosora atrata* Fall. Brno-Mniší hora 16. VI., 1 ♂. Nový druh pro Moravu, který je, podle S t e i n a dosti rozšířen po celém středním Německu.

33. *Winthemia ligustri* St. Byla vypěstována v hojném počtu z housenek *Sphinx ligustri* p. K. P l a c h e t k o u.

34. *Winthemia venusta* Mg. Hády 4. VI., 1 ♂, okraj lesa.

35. *Platychira conjugata* Zett. Ždánice 3. VIII., 1 ♂. Je to druhý nález tohoto více na severu Evropy rozšířeného druhu.

36. *Echinomyia grossa* Lin. Lovčice, 25. VIII., 1 ♂, na lesní louce. Tato největší evropská kuklice a moucha vůbec náleží k druhům na Moravě dosti vzácným. Za celou dobu mé sběratelské činnosti poštětilo se mi chytiti celkem 3 kusy, z nichž 2 na školním lesním statku vys. školy zeměděl. v Brně a třetí zde. S l a v í č e k sbíral ji v letech 1908—11 poměrně hojně u Litovle. Pravděpodobně tu šlo o a b n o r m á l n ě velký výskyt.

37. *Melizoneura albipennis* R. D. Byla sbírána K. Landrockem a K. Czížkem na několika místech v okolí brněnském (Obřany, Bystř. Ochoz). Můj nález v Nevojicích (26. VI. 42, 1 ♂) je další naleziště tohoto mediterranního druhu.

38. *Gonia cognata* Rnd. Lovčice, 25. VIII. 10 ♂♀. Chytil jsem ji na květech *Pastinaca sativa* na suché louce u vesnice. Nový druh pro Moravu.

39. *Stomatomyia filipalpis* Rnd. Ždánice 3. VIII. 1 ♀. Mediterránní druh, dosti rozšířený na Moravě.

40. *Amphichaeta bicincta* Mg. Moravany, 18. VI. 1 ♂, Ždánice 10. VIII, 4 ♂♀, Nevojice 1. VII. 1 ♂.

41. *Hemimacqartia paradoxa* B. B. Jmenuji tu druhé naleziště tohoto vzácného druhu na oMravě: Moravany, 18. VI. 1 ♂.

Z mimomoravských nálezů zaznamenávám:

Onesia sepulcralis Mg. Sbíral jsem ji dosti hojně v Bärnwaldu, 17. VIII. (6 ♂) z okolí Rokytnice v Orlických horách. Tento druh jsem dosud při svých sběrech v pahorkatině a na rovině nikde nenalezl. Rovněž staré údaje K. Czížka a K. Landrocka o jejím tamním nálezu nebyly správné. Jedinci jimi tak určení byli většinou ve skutečnosti druhem *Macropalpus austriacus* Villen., který je tu velmi hojný a všude rozšířen.

Hromadný výskyt pozoroval jsem u těchto druhů:

1. *Ambodicia polita* Mik. Obřany u Brna a okraj Hádů. V.—VI. 1942, na listech keřů a nízkých rostlin.

2. *Dasypollenia similis* Jacent. Moravany. 18. VI. 1942.

3. *Rhinomorinia sacrophagina* Schin. Nevojice, 26. VI.—1. VII. 1942.

4. *Ptilops chalybeata* Rnd. Nevojice, Lovčice, VII.—VIII. 1942.

5. *Zophomyia temula* Scop. U silnice Brno—Moravany, VIII., na květech *Pastinaca sativa*.

6. *Phryxe vulgaris* Fall. Moravany, 20. VIII., Ždánice, VII.—VIII. 1942.

7. *Tachina rustica* Fall. Moravany, 28. VIII., Ždánický les, VII.—VIII. 1942.

8. *Billaea triangulifera* Zett. Bärnwald u Rokytnice v Orlických horách, VIII, 1941.

TACHINOLOGISCHE MISCELANEA.

(Zusammenfassung.)

(Aus dem Institute für Forstschutz und Jagdkunde der Landwirtschaftlichen Hochschule in Brünn. Durchgeführt mit der Unterstützung des Forschungs-volksrates in Prag.)

Der Autor teilt hier seine Erfahrungen mit der tachinologischen Erforschung Mähren mit, die er in den letzten Jahren (1940—42) erlangt hat. In diesem Beitrage umfasst er seine Beobachtung über das Vorkommen seltener oder für Mähren neuer Tachiniden, dann über die neuen Funde Vertreter der der pontischen, mediterranischen usw. zoogeografischen Elementen. Weiter gibt er ein Verzeichnis der Raupenfliegen, bei denen ein massenhaftes Vorkommen vom Autor beobachtet wurde.

Der Autor führte seine Erforschungen der Raupenfliegen Mährens in den folgenden Orten: Umgebung von Brünn, besonders bei Mörbes, Grossreigern, Tischnowitz und im Steinitzer Walde, der das Hauptobjekt seiner Studien im

Jahre 1942 war. Er sammelte auch die Tachiniden im Jahre 1941 in Sudetengau: nähere und weitere Umgebung von Rokitzitz in Adlergebirge.

Hier erwähnt er die neuen Fundorte, die er festgestellt hat. Bei einigen Arten sind auch Bemerkungen über ihre Biologie oder zoogeographischen Verbreitung.

Die neuen Lokalitäten wurden bei fast allen hier angeführten Tachinenarten festgestellt. Als neue mährische Spezien bezeichnet er folgende: *Bufo-lucilia bufonivora* Men., *Macropsora atrata* Fall., *Gonia cognata* Rnd. Mengenvorkommen hat er bei *Ambodicria polita* Mik., *Dasypollenia similis* Jacnt., *Rhinomorinia sarcophagina* Schin., *Ptilops chalybeata* Rnd., *Zophomyia temula* Scop., *Phryxæ vulgaris* Fall., *Tachina rustica* Fall. und *Billaea triangulifera* Zett. beobachtet.
